

Vše, co jste chtěli vědět o sexu svých babiček

Česká socioložka Kateřina Lišková loni vydala v nakladatelství Host knihu *Politika touhy: Sex a věda v komunistickém Československu*. Shrnuje v ní historii sexuality a rodinné politiky v období od čtyřicátých let do listopadové revoluce a věnuje se například ženskému orgasmu, rozvodům nebo léčbě neplodnosti a sexuálních dysfunkcí. Na motivy knihy vznikl také seriál České televize *Kronika orgasmu*, ve kterém Lišková v osmi dílech provází jednotlivými tématy a režisérka Kateřina Kořínková Sobotková vše doplňuje dobovými záběry a výpověďmi pamětníků a pamětnic.

Lišková v úvodu knihy píše, že pro nás může být složité uvěřit, že během reálného socialismu v Československu na jedné straně docházelo k politickým represím a vyvlastňování majetku, na druhé straně však byla narovnávána

práva žen včetně práva na rozvod a interrupci. Doba vlády KSČ ale nebyla jednotná a veřejný diskurz o emancipaci žen se proměňoval. Zatímco v padesátých letech se zdůrazňovala nutnost emancipace žen a z ní vyplývající sociální změna, během normalizace se daleko otevřeněji mluvilo o sexualitě, zároveň se ale kladl důraz na tradiční hierarchický genderový řád.

Co se týče práv homosexuálů, Česká republika v současné době nepatří v rámci Evropy k nejprogresivnějším zemím a úroveň aktuální debaty o legalizaci stejnopohlavních svazků tuto skutečnost jen dokazuje. V tomto kontextu může být zajímavé, že v minulém režimu byla situace jiná. Homosexualita byla v Československu dekriminalizována už v roce 1961 a výraznou roli v tomto procesu sehrála tehdejší sexuologie, jejíž představitelé a představitelky

upozorňovali, že homosexualita je trvalý stav, který není možné jakkoliv léčit. Světová zdravotnická organizace přitom vyřadila homosexualitu ze seznamu duševních nemocí až v roce 1990. Je ale třeba dodat, že dekriminace nic nezměnila na informačním vakuu, které kolem homosexuality panovalo.

Přestože Lišková nepíše o vzdálených zapomenutých časech, řada poznatků uvedených v knize může být překvapivá. Zároveň nám pochopení nedávné minulosti může pomoci porozumět tomu, jakým způsobem jsou společenské role mužů a žen a rodinné politiky státu utvářeny dnes. V tomto ohledu kniha Kateřiny Liškové nabízí důkladně podložené informace odpovídající i na současné otázky.